

SYRIËR MOHAMAD FITYAN TREEDT OP MET BRUSSELS JAZZ ORCHESTRA

‘Ik wil in Europa een even grotere ster zijn als in Syrië’

Mohamad Fityan: ‘Soms overvalt me het gevoel dat er geen rechtvaardigheid is in de wereld’. © rr

Mohamad Fityan is een van de grootste muzikale talenten uit Syrië. Hij werd opgesloten en gemarteld, maar hij kon vluchten naar Europa. Vanavond staat hij met het Brussels Jazz Orchestra in de Ancienne Belgique. **KASPER GOETHALS**

Luitenante Mohamad Fityan (31) zit al een paar uur ongeduldig te wachten. Samen met de rest van het legerorkest is hij gestationeerd in de basis van Jobar, net onder Damascus. Het is 10 februari 2013, zijn tweede huwelijksverjaardag. Net op het moment dat hij zijn instrumenten wil opbergen, krijgt hij te horen dat hij de basis niet mag verlaten. Er zijn rebellen in de buurt en iedereen moet paraat staan. Op dat moment slaat een autobom in. Fityan wordt meegenomen door het Vrij Syrisch Leger en meer dan een maand lang vastgehouden en gemarteld. ‘Soms hoopte ik dat ik zou sterven, soms zocht ik naar geloof in de toekomst. Ik wist niet of ik ooit nog muziek zou spelen. Het brak mijn hart’, vertelt Fityan. Tot de Syrische burgeroorlog uitbrak, in 2011, was hij een van de meest veelbelovende spelers in

het land. Hij geeft les, componeert en speelt nay, een Arabische fluit. Muziek liefhebbers betaalden losgeld om Fityan vrij te krijgen. Daarna moest hij Syrië zo snel mogelijk verlaten.

Hij werd uitgenodigd om op te treden in Duitsland. Zo kon hij een visum krijgen om samen met zijn vrouw van Beiroet naar Europa te vliegen. Nu wordt hij gevraagd voor optredens in heel Europa. Vanavond speelt hij in de Ancienne Belgique met het Brussels Jazz Orchestra.

‘De droom is om een even grotere ster te worden in Europa als ik was in Syrië. Ik wil geen slachtoffer zijn’, vertelt hij. Dit is Fityans eerste interview sinds de oorlog van hem een vluchteling maakte.

Hoe ervaart een jonge muzikant een oorlog in zijn land?

‘Ik werkte aan het conservatorium van Damascus en was alleen maar bezig met mijn muziek. Mijn

leven bestond uit lesgeven, docteren en de wereld rondreizen. Ik keek wel naar het nieuws, maar in het voorjaar van 2011 had niemand een idee van wat ons te wachten stond. We hadden onze problemen in Syrië, maar we leefden in vrede. Ik wilde geen kant kiezen, ik koester nog steeds de hoop dat ik met mijn muziek mensen kan samenbrengen.’

De oorlog verdeelt de Syrische bevolking in kampen. Moest u ook kant kiezen?

‘Mijn muziek was er voor iedereen en werd overal gespeeld. Het lukte om onpartijdig te zijn, tot ik werd opgeroepen om in het leger te gaan. Ik probeerde uit te leggen dat ik een waardeloze soldaat zou zijn. Uiteindelijk werd ik ingedeeld bij het legerorkest. Zo kon ik te midden van alle onrust verder werken aan mijn muzikale ontwikkeling.’

‘Wij zijn gekomen om ons te integreren. Kijk naar mijn muziek, ik breng een oosters geluid naar Europa. Zo ontstaat er iets nieuws’

Was dat echt mogelijk?

‘Eigenlijk wel, tot ik werd gevangengenomen. Er staat een filmpje op Youtube waarin je mij op de grond ziet liggen met een kalasjnikov tegen mijn hoofd. Het heet “Arrestatie van de legermuzikanten” en het is 13.000 keer bekeken. Ik werd geslagen en geschopt. 35 dagen lang leefde ik met het besef dat ik binnen de minuut kon sterven. Ik dacht veel aan Europa. Ik snakke naar zelfrespect, naar muziek en naar vrijheid.’

Is het mogelijk om normaal te functioneren na zoveel gruwel?

‘Als ik me fixeer op de oorlog en marteling, word ik de duisternis in gezogen. Dus probeer ik die energie om te zetten in wilskracht. Na alles wat ik heb meegemaakt, heb ik een onwrikbare wil om te slagen. Uiteindelijk heb ik geluk gehad, ik kon Europa bereiken en hier opnieuw beginnen.’

U bent een beroemde muzikant in Syrië, maar in Europa noemen u vluchteling. Wat vindt u van dat woord?

‘In het begin haatte ik het woord. Het voelde als een etiket dat me subtiel degradeerde tot tweedegradsburger. Ik heb er vrede mee genomen. Op de vlucht zijn is geen belediging en misschien geeft het woord zelfs kracht. Als ik spreek als vluchteling, spreek ik met de stem van miljoenen. Wij

zijn gekomen om ons te integreren. Kijk naar mijn muziek, ik breng een oosters geluid naar Europa. Zo ontstaat er iets nieuws.’ ‘Door de oorlog begin ik weer van nul, zonder geld op de bank. Om de huur van mijn huisje te kunnen betalen ben ik nog steeds afhankelijk van Duitse overheidssteun. Dat voelt allesbehalve goed, maar ik weet dat het tijdelijk is.’

Keert u ooit nog terug?

‘Mijn toekomst ligt in Europa, onze huizen in Syrië zijn weggevaagd. Het is onwerkelijk, op tv zie ik Aleppo verkrumelen tot stof. Het werd de stad van de muziek genoemd, onze traditie was befaamd in de hele Arabische wereld. Soms overvalt me het gevoel dat er geen rechtvaardigheid is in de wereld. Alles wat ooit werd opgebouwd, gaat razendsnel kapot. Nu blijft alleen het beeld van oorlog over. Dat is zo triest dat het bijna ondraaglijk is.

Wat gebeurt er nu met die traditie?

‘Een deel van onze muzikale school is nog in leven. We dragen het in ons mee, verspreid over de hele wereld.’

Vanavond om 20u treedt het Brussels Jazz Orchestra op in de AB, samen met de Syrian Big Band van Mohamad Fityan.